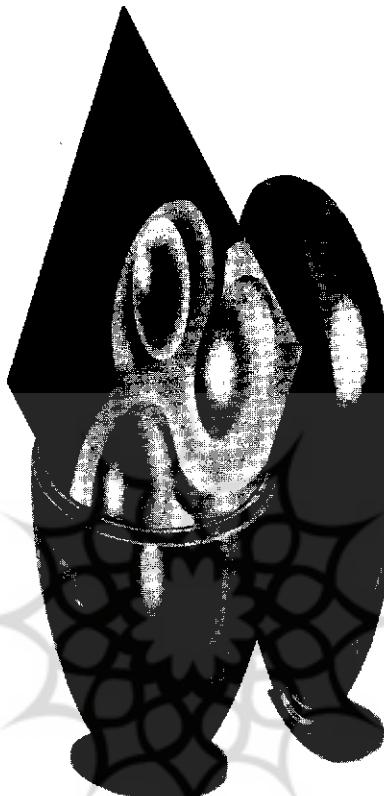

رابطه صادرات و واردات دعای با رونق اقتصادی

جلل ذریقی منفرد
وکیل دادگستری

حل و فصل قرار می‌گیرند. وکلای دادگستری و قضات و دستگاه قضائی انگلیس نیز به سهم و با اعمال و رفتار خود تلاش می‌نمایند که اعتماد اصحاب دعوی خارجی را به خود جلب نموده و آنها را تشویق نمایند که دعاوی و اختلافات خود را برای رسیدگی، به کشور انگلستان وارد نمایند. با این اوضاع و احوال، مشاغل حقوقی و قضائی و کسب و کاری های وابسته در انگلیس و بخصوص در لندن پر رونق بوده و هر ساله مبالغ زیادی از کشورهای خارج به طرف انگلیس در این رابطه وارد می‌شود که با صادرات صنعتی آن کشور قابل رقابت و مقایسه بوده و می‌باشد. انگیزه‌ها و عوامل مختلف وجود دارد که سیل دعاوی برای رفع اختلاف به کشور انگلیس سرازیر می‌شود که شمارش و توضیح هر کدام، خود مقوله جدگانه ای می‌باشد.

وکلای دادگستری انگلیس، به موازات و در کنار دادگاههای رسمی و مراجع داوری و حل اختلاف خصوصی، سهم عده ای در واردات دعاوی و اختلافات به انگلستان به عهده داشته و دارند. وکلای دادگستری اصولاً در انگلستان قسمت اعظم پرونده‌های حقوقی و مدنی و بازرگانی را خود تشکیل داده و تکمیل و به انجام می‌رسانند و اغلب برای اظهارنظر در مسأله خاص حقوقی و یا واقعیت یا بی موضوعی خاص، پرونده‌ها را به مراجع قضائی و یا داوری ارجاع می‌نمایند. وکلای دادگستری تلاش می‌نمایند که شأن و منزلت شغل خود را رعایت نموده و چنانچه کوچکترین سوء اخلاق و انتحراف شغلی در همکاران خود نسبت به اطراف دعاوی خارجی مشاهده نمایند. با شدت و قاطعیت به آن بخورد نموده و می‌نمایند. در یک مورد خاص به خاطر دارد که یک شرکت ایرانی یا یک شرکت یونانی در دعاوی بازرگانی اختلاف داشتند و دعاوی خود را به مراجع قضائی انگلیس محول نموده بودند، در اوخر رسیدگی معلوم شد که وکیل انگلیسی شرکت ایرانی در پشت پرده با شرکت یونانی در تماس بوده و مبالغی از شرکت یونانی اخذ نموده تا اظهارنظرهای القائی و خطی خود

ماهیتی و شکلی حاکم بر رسیدگی به دعاوی و حل اختلافات، در وضعیت خوبی قرار داشته باشد. کشور انگلیس از جمله کشورهایی می‌باشد که اطمینان بازرگانی بین‌المللی و اصحاب دعاوی مدنی را در این خصوص به خود جلب نموده است. سایانه تعداد زیادی از دعاوی و اختلافات بازرگانی و حقوقی باارade و خواست طرفین دعوا برای رسیدگی و حل و فصل به کشور انگلیس سرازیر وارد می‌شود. این دعاوی حسب مورد در دادگاههای رسمی و نیز در مراجع داوری و حل اختلاف خصوصی در کشور مذکور مورد رسیدگی و حل و فصل قرار گرفته و معمولاً از نوع دعاوی حقوقی و به خصوص از گروه دعاوی بازرگانی بین‌المللی بوده و می‌باشند. نیز معمولاً از نوع دعاوی حقوقی و به خصوص صادرات و واردات دعاوی، خود مقوله ای مستقل از قراردادهای استرداد مجرمین و یا معاهده قضائی بین کشورها بوده و می‌باشد.

با گسترش بازرگانی بین‌المللی در شاخه‌های مختلف از جمله خرید و فروش کالا و خدمات، سرمایه گذاری خارجی، حمل و نقل دریائی و هوائی و جاده ای، دعاوی بازرگانی بین‌المللی نیز بهمان نسبت رو به افزایش بوده و می‌باشد و طرفین اینگونه دعاوی تمایل داشته و تلاش می‌نمایند که دعاوی آنها در کشوری مورد رسیدگی قرار گیرد که از نظر تخصص قضات و وکلای دادگستری و نیز قوانین و مقررات

بوده است، با وجود بر این اقدامات لازم در زمینه تدوین و اجرای دستورالعملهای کاری و اقدامات پیشگیرانه و اختیاطی و اینمی از طریق شرکت فرعی خود در آفریقای جنوبی معمول ننموده است، و در نتیجه بعلت اهمال و مسامحه کاری و عدم مراقبت و عدم توجه کافی به محیط کار و کارکنان شرکت فرعی و نیز کسانیکه در حوالی عملیات شرکت فرعی، زندگی می کرده اند، خواهانها مبتلی به امراضی خاص شده اند و محاکومیت خوانده را به جبران خسارات وارد به خواهانها خواستار شده اند.

خوانده دعوی به اعتبار اینکه محل سوانح و عملیات و نیز در محل اقامت شرکت فرعی و مصدومین، همه در آفریقای جنوبی قرار داشته و دارد، ایجاد عدم صلاحیت مراجع قضائی انگلیس را مطرح می نماید و از دادگاه می خواهد که از رسیدگی امتناع و خواهانها را به مرجع قضائی کشور آفریقای جنوبی را نیز قبول دارد و تسليم رأی نهایی مرجع قضائی در آفریقای جنوبی خواهد بود.

دادگاه بدوي ايراد خوانده را با اين اوصاف وارد دانسته و قرار عدم صلاحيت و امتناع رسيدگى را به اعتبار اينكه رسيدگى به اين دعاوی در مراجع قضائي کشور آفريقاى جنوبى اصلاح و مناسب است، صادر مى نماید. خواهانها از رأى دادگاه بدوي تجدید نظرخواهى مى نمایند. دادگاه تجدیدنظر چنین استدلال مى نماید که نظر به اينكه تا قبل از تسلیم اختيارى تجدیدنظر خوانده به صلاحيت مراجع قضائي کشور آفريقاى جنوبى، احراز نشده که مراجع قضائي آفريقاى جنوبى در اين دعاوی اصلاح و مناسبترند و اينكه نفس تعهد و تسلیم اخير و اختيارى تجدیدنظرخوانده به صلاحيت مراجع قضائي آفريقاى جنوبى، به خودى خود موجب امتناع از رسيدگى و قرار عدم صلاحيت نمى شود، رأى دادگاه بدوي را نقص و صلاحيت مراجع قضائي انگلیس را در رسيدگى به دعاوی و مسأله اعلام مى نماید و بعلاوه تقاضاي فرجمخواهی تجدیدنظرخوانده را به اعتبار اينكه مورد از موارد فرجمخواهی به نظر نمى رسد، را نيز رد مى ننمایند.

در این هنگام و ناگهان حدود سه هزار نفر (۳۰۰۰) دیگر از اتباع آفریقای جنوبی که ظاهراً در منتظر رأی دادگاه تجدیدنظر خوانده بوده اند، در یک عوای گروهی و جمعی و یا به عبارت دیگر در یک ذعوای نوعی در مرجع قضایی انگلیس و بهمان خواسته بین نفر اولیه، به طرفیت شرکت اصلی و مادر

جنوبی، به استخراج و تولید ماده ASBESTOS اختصاص داشته است. معدنی ASBESTOS ماده معدنی می باشد که غیرقابل اشتعال بوده و به پنبه و پارچه و سایر مواد ضایعه می نمایند تا این مواد را غیرقابل اشتعال و عایق نماید. ماده مذکور مصارف زیادی دارد و از جمله در کشتیها برای پوشش لوله های یخار و در لباسهای ضد آتش در آتش نشانی استفاده می شود. به هنگام

کشورهای وارد کننده دعوی

از موقعیت اقتصادی و

سیاسی و قضائی پرنسپل

برخوردار بوده و کشوارهای

موقعیت پائینتری برخوردان

استخراج و استفاده و تولید ماده معدنی مذکور، ذراتی
متضاعد می گردد که استنشاق این ذرات، مضر و
خطرناک بوده و تولید سرطان می نماید و بهمین
علت، مصرف کننده و یا کسیکه به نحوی با ماده
مذکور سروکار دارد، می بایست با ماسک و عینک
ایمنی و وسائل و آموزشاهای ایمنی خاص کار نماید و
از جمله در هنگام مصرف، طوری قرار گیرد که پشت
به پاد باشد.

در ابتداء، پنج (۵) نفر تبعه کشور آفریقای جنوبی در مرجع قضائی بدوى انگلیس، بطرفيت شركت اصلی و مادر، دعواي مسئوليت مدنی به حواسته جبران خسارت وارد به آنها، اقامه می نمایند. خواهانها توضیح داده اند که به علت استنشاق هوای آلوده با پودر ماده معدنی ASBESTOS ناشی از شركت فرعی، صدمات بدنی به آنها وارد آمده است. خواهانها در دادخواست خود مدعی شده اند که خوانده و حال آنکه از آثار زیان بار و صدمه آور در معرض ماده معدنی مذکور قرار گرفتن، مطلع و آگاه

به نفع شرکت یونانی به شرکت ایرانی موکل خود ارائه دهد، تا موضوع خارج از دادگاه و مرعج حل اختلاف، با صلح و سازش خاتمه یابد. پس از کشف موضوع و حال آنکه وکیل انگلیسی و همکاران نامبرده و دستگاه قضائی انگلیس قاطعه‌های انتحراف شغلی همکار وکیل خود برخورد نمودند، پروانه وکالت او برای همیشه لغو کردند و او را محکوم به استرداد وجهه و نهایتاً او را وادر به فرار از کشور انگلستان نمودند. اینها مواردی هستند که اطمینان اصحاب دعاوی خارجی را به نظام قضائی و حقوقی انگلیس جلب می‌نمایند. عوامل تشويقی واردات دعاوی به کشور انگلیس، باعث شده که حتی اتباع داخلی یک کشور ترجیح داده و می‌دهند که به اختلافات بازرگانی و حقوقی آنها ناشی از معامله بازرگانی که به نحوی مرتبط با کشور خارجی بوده، با توافق در مراجع قضائی انگلیس رسیدگی و حل اختلاف بعمل آید.

دادگاههای انگلیس به خصوص دادگاههای
عالی به موازات و کلاًی دادگستری و به سهتم خود در
تفسیر و اجرای قوانین نوشتہ و مدون قوه مقننه و نیز
در تدوین و اجراء و تفسیر قوانین و مقررات خود
ساخته دادگاهها، همواره طوری عمل می نمایند که به
تحوی اصحاب دعاوی خارجی تشویق به وارد نمودن
و آوردن دعاوی و اختلاف خود به انگلستان گرددند.
برای نمونه به رأی و اظهار نظر اخیر کمیته قضائی
مجلس اعیان انگلیس، بعنوان آخرین و بالاترین
مرجع قضائی کشور، درخصوص دعوا و اختلاف
خاصی نقل می نماید که چگونه کمیته قضائی
مجلس اعیان در تفسیر و اجرای قواعد تعارض قوانین
و عوامل تشییقی دیگر، در تعیین محکمه صالح برای
رسیدگی به اختلافات، ماهرانه و علمی به نفع تعداد
زیادی از آسیب دیدگان کارگاههای استخراج معادن
کشوار آفریقای جنوبی رأی صادر نموده و آنها و
دیگران را که در شرائط مشابه قرار دارند، تشویق می
نمایند که دعاوی و اختلافات خود را برای رسیدگی و
حل اختلاف به کشور انگلیس وارد نمایند.

شرکتی معتبر در سال ۱۸۹۳ میلادی در انگلستان و برای امور معدن و معدن یابی تشکیل و تأسیس شده و مرکز اصلی واقعه‌گاه آن در انگلستان قرار داشته و دارد. شرکت مذکور در دهه اول ۱۹۸۰ میلادی مبادرت به تأسیس شرکت فرعی و عملیاتی کارخانه در آفریقای جنوبی می‌نماید. کل سرمایه و مالکیت شرکت فرعی متعلق به شرکت اصلی و مادر، در انگلستان بوده و عملیات شرکت فرعی در آفریقای

ثابت نماید و به روشنی نشان دهد که انگلیس محل طبیعی و مناسبی برای رسیدگی به اینگونه دعاوی نبوده و نمی باشد و در مقابل مراجع قضائی خارجی بطور قاطع و روشن و خارج از هرگونه شک و تردید، در مقایسه با مرجع قضائی انگلیس، برای رسیدگی مناسبتر بوده و می باشد. پس از احراز مرحله اول که اثبات آن به عهده خوانده می باشد و در مرحله دوم، دادگاه انگلیس موکلف است تمام مسائل و مباحثی را که بوسیله خواهانها بیان و اقامه شده، مورد بررسی قرار دهد که آیا عدالت واقعی در مراجع قضائی خارج از انگلیس، نسبت به خواهانها هم تحقق خواهد یافت یا خیر؟ احراز مرحله اخیر الذکر کار ساده ای نیست و در احراز این مرحله، کافی نیست که

دادگاه فقط عدم وجود معارضت قضائی

مجانی در مراجع قضائی خارجی برای

خواهانها را مستند رأی خود قرار دهد،

بلکه مکلف است عوامل دیگری را نیز در

نظر داشته باشد. گرچه انجام تحقیقات

بپرداختن دعاوی و اختلافات نوعی بیش

از سه (۳) هزار نفر تبعه آفریقای جنوبی،

کاری طولانی می باشد و در آفریقای

جنوبی که محل اقامت خواهانها و سوانح

بوده، بهتر و زودتر ممکن است انجام

شود و همین موضوع، محل اقامت

خوانده یا شرکت مادر و اصلی را در

انگلستان تحت الشعام خود قرار داده و

می دهد، ولی با وجود بر این و در عین

حال مسائل اساسی دیگری از قبیل

مسئلیت شرکت خوانده عنوان شرکت

مادر در قبال اعمال شرکت فرعی و

فرزند خود در آفریقای جنوبی و نیز

مسائل تدوین و اجرای خواباط و

دستورالعملهای بهداشتی و ایمنی در

کارخانجات و کارگاههای شرکت فرعی خود در

آفریقای جنوبی و نیز مسائل کارشناسی و ارزیابی

خشارات، مطرح می باشد و همه این مسائل این

سئوال را مطرح می نماید که آیا مرجع قضائی در

آفریقای جنوبی توانایی آنرا دارد که در مجموع عدالت

قضائی را در رسیدگی به این پرونده ها و اینگونه

مسائل، محقق نماید یا خیر؟ در اینجا کمیته قضائی

مجلس اعیان به مطالب خواهانها در مجموع توجه

نموده و چنین استدلال نموده اند که اولاً معارضت

قضائی و مجانی در آفریقای جنوبی برای اینگونه

همه جانبه نهایتاً در تاریخ بیستم زولی سال ۲۰۰۰ میلادی برابر با ۳۰ تیر سال ۱۳۷۹ هجری شمسی، ضمن قبول اجازه فرجامخواهی، به اتفاق آراء، آراء دادگاه بدوی و تجدیدنظر را نقض و به خواهانها اجازه می دهد که دعاوی آنها را در مراجع قضائی انگلیس

مورد رسیدگی قرار گیرد؛ اصولی که کمیته قضائی مجلس اعیان در دعاوی مذکور، مستند اظهار نظر خود

قرار داده اند، به اختصار از قرار ذیل می باشد:

اصل اساسی و اولیه آنستکه مراجع قضائی انگلیس در اینگونه دعاوی، در صورتی قرار عدم صلاحیت و یا امتناع از رسیدگی را صادر می نمایند که بر دادگاه محرز شود که اولاً دادگاه صالح دیگری که

در احراز این مرحله، کافی نیست و

دعای مسئولیت مدنی اقامه می نمایند.

"دعای نوعی" به دعوای اطلاق می شود که تصمیم مرجع قضائی در دعوا مطروحه شامل دعاوی دیگر از همین نوع و ماهیت و با شرائط کاملاً یکسان، نیز

می گردد و دیگران دیگر لزومی به تقديم دادخواست جداگانه و غیره در آینده ندارند. دعوای که در نظام

قضائی و حقوقی ایران مورد شناسائی و تائید قرار نگرفته است، خوانده دعوا مجدد ایراد عدم

صلاحیت مرجع قضائی انگلیس را مثل دعوا پنج نفر اول، مطرح می نماید و مضافاً درخصوص این

دعای نوعی سه (۳) هزار نفره، اضافه نموده که خواهانها از آئین دادرسی و دستگاه قضائی انگلیس به

فعل خود سوء استفاده نموده که اینها در یکجا و با هم مورد رسیدگی قرار گیرند.

پس از الحق پرونده ها، دادگاه بدوی مجدد به اعتبار اینکه مرجع قضائی کشور

آفریقای جنوبی مناسبتر از مرجع قضائی انگلیس برای رسیدگی به این پرونده ها

می باشد، قرار عدم صلاحیت و امتناع از رسیدگی را صادر می نماید و خواهانها از رأی دادگاه بدوی تجدیدنظر خواهی عمل

می آورند. شعبه دیگر دادگاه تجدیدنظر پس از بررسی جوانب امر، اولاً اعمال و

رفار و کلای خواهانها را در دعوا پنج نفر اولیه را شدیداً مورد انتقاد قرار داده که چرا این وکلای در دادخواست و لواج اولیه

خود اعلام ننموده بوده اند که خستنا سه هزار (-۳۰۰-) نفر دیگر عنوان خواهان

در انتظار رسیدگی به سر می برند و ثانیاً و با وجود بر این اعمال وکلای پنج نفر

خواهانها اولیه را نمی شود از مصاديق سوء استفاده از آئین دادرسی در مراجع قضائی انگلیس تلقی نمود ... و نتیجتاً

رأی دادگاه بدوی را برای همه، مورد تأیید قرار می دهد و از صدور اجازه فرجامخواهی برای خواهانها نیز امتناع می نماید.

وکلای خواهانها به ناچار برای اجازه فرجامخواهی مستقیماً به مجلس اعیان انگلیس به

عنوان آخرین مرجع قضائی مراجعه و تقاضای فرجامخواهی خود را آنچا مطرح و از کمیته قضائی مجلس اعیان تقاضا می نمایند که اجازه فرجامخواهی

از رأی دادگاه تجدیدنظر، به آنها داده شود. کمیته قضائی مجلس اعیان، پس از رسیدگیها و بررسیهای

نوع دعاوی و اختلافات که مشمول ضوابط

صادرات و واردات دعاوی می شود، مبنی

معمول از نوع دعاوی حقوقی و به خصوص

از گروه دعاوی بازرگانی بین المللی بوده و

می باشدو صادرات و واردات دعاوی خود

مفهوم ای مستقل از قراردادهای استرداد

مجرمین و یا معارضد قضائی بین کشورها

بوده و می باشد.

تال جامع علوم

امر ساده ای نیست و ملاک و ضوابط علمی و کارشناسی خاص خود را ایجاد می نماید. در وضعیت فعلی، همین که کمیته قضایی مجلس اعیان، که ناظر بر حسن اجرای قوانین و مقررات در مراجع قضائی انگلیس می باشد، قبول نموده که در شرائط مورد بحث، اتباع کشورهای خارجی می توانند بطریقت شرکتهای مادر و اصلی که مقیم انگلیس می باشد و راجع به اعمال و عملیات شرکتهای فرعی و اقماری آنها در کشورهای خارج، در مراجع قضائی انگلیس اقامه دعواهی مسئولیت مدنی نمایند و این دعواهی ابتدائاً قبل استماع می باشد، این امر به خودی خود دارای اهمیت بوده و ورود دعواهی خارجی و امکانات مالی همراه آنرا به کشور انگلیس کماکان تسهیل نموده و می نماید. راجع به مسائل مهم بعدی که در حین رسیدگی مطرح خواهد شد، مراجع قضائی انگلیس بهمین نحو رسیدگی و به موقع تعیین تکلیف خواهد نمود.

(نقل و اقتباس از مجله ۱۰۰ UARY LAW, VOLUME ۱ - NUMBER ۳, JAN ۲۰۱۴) از SHIPPING AND TRADE PUBLISHING LONDON LLP PROFESSIONAL DUCT LIABILITY REVIEW حقوقی D-BER شماره ۰۰۲۰۰۰ EUROPEAN PRO LOVELLS از انتشار مؤسسه حقوقی DECEMBER لندن

کشور انگلیس باز می شود که با خود، علاوه بر توسعه علمی و معنوی دستگاه قضائی انگلیس، مبالغ زیادی نیز از خارجی و نیز شغل و کار و رونق اقتصادی در انگلیس ایجاد شده و خواهد شد.

در خاتمه یادآوری می نماید که مراجع قضائی انگلیس پس از قبول و استماع دعواهی از نوع فوق، ابتدائاً می بایست مسائل مهم ذیل را نیز مورد بررسی دقیق قضائی و حقوقی قرار دهنده:

۱. مسئولیت شرکتهای مادر و اصلی انگلیس، در قبال شرکتهای فرعی و اقماری که در کشورهای خارجی یا حتی در انگلیس تأسیس می کنند، زیرا عموماً شرکتهای اصلی و مادر، برای فرار از مسئولیت‌های حقوقی و مالی، مبادرت به تأسیس شرکتهای فرعی و اقماری با شخصیت حقوقی مستقل می نمایند و شرکتهای فرعی عموماً منابع مالی کافی از خود نداشته و یا اینکه زود منحل شده و می شوند.

۲. در فرض احراز مسئولیت شرکت مادر و اصلی، آیا شرکت مادر در انجام وظائف و تکالیف خود طبق عرف و به طور معقول و متعارفه، در زمینه تدوین و اجرای دستورالعملهای اینمنی و بهداشتی و یا سایر موارد، مرتکب قصور و تقصیر و مسامحه و ندانم کاری شده یا خیر؟ احراز مسأله اخیرالذکر از جواب مختلف، بسیار دقیق و طریف و حساس بوده و حقوقدانان و کارشناسان حرفه ای و وارد و ماهر را در رشته های مختلف طلب می نماید.

۳. به فرض احراز فقره های یک و دو اخیرالذکر، مسأله تقویم خسارات مطرح می شود که این خود نیز

دعاوی برای خواهانها وجود ندارد و نایاً گرچه به اعلام خوانده حق الوکاله مشروط به موقفيت، اخیراً در آفریقای جنوبی پذيرفته شده استه ولي با توجه به نظریات کارشناسی که خواهانها از آنه داده اند، وکلای دادگستری آفریقای جنوبی قررت تحمل هزینه هاي سنگين اينگونه دعواهی را از قبل و از صندوق خود و به أميد وصول حق الوکاله مشروط در آينده، ندارند و ثالثاً عدم وجود نهاد اقامه "دعواهی نوعی" در آفریقای جنوبی نیز از عوامل افزایش هزینه دادرسي و حق الوکاله محسوب می گردد. و در نهايیت کمیته قضائی مجلس اعیان به این نتيجه رسیده که با توجه به دلائل و مدارک و اطلاعات موجود، چنانچه مرجع قضائي آفریقای جنوبی در دعواهی مطروحه، از رسیدگی امتناع نماید، در این حالت و احتمالاً خواهانها امکانات مالی لازم، برای تعیین وکلای حرفة ای و صالح و کارشناسان بصیر و مطلع و مطلوب، در آفریقای جنوبی، در اختیار نخواهد داشت. عدم وجود تسهیلات و تمہیدات مذکور در رسیدگی قضائی و اجرای عدالت از مسائل بنیادی و اساسی بوده که محاکم می بایست، اينها را در نظر داشته باشند و بنابراین محاکم انگلیس برای رسیدگی به اينگونه دعواهی مناسبتر و صالحتر به نظر می رسد و فرجام خواهی خواهانها را وارد اعلام نموده اند.

با رأی کمیته قضائی مجلس اعیان و در يك نمونه به شرح فوق، دروازه ها برای واردات دعواهی مشابه در رابطه با ماده معدني "ASBESTOS" و يا سایر مواد معدني و در شرائط مشابه و يکسان، به

کلت

مژدهه به علاقمندان شماره های قبلی

شماره هفده تا پیش ماهنامه و کالات صحافی شده با جلد زرکوب آماده توزیع می باشد.

متضایان من بویاند با پرداخت مبلغ ۴۸۰۰۰ ریال به حساب جاري ۵۵۴۳۰۷۶۸ بانک تجارت شعبه هژر و شمی کد ۲۱۴ به نام سید رضا شده همانه ما همراه را دریافت دارند.

شماره هفده تا پیش ماهنامه و کالات صحافی شده با جلد زرکوب آماده توزیع می باشد.